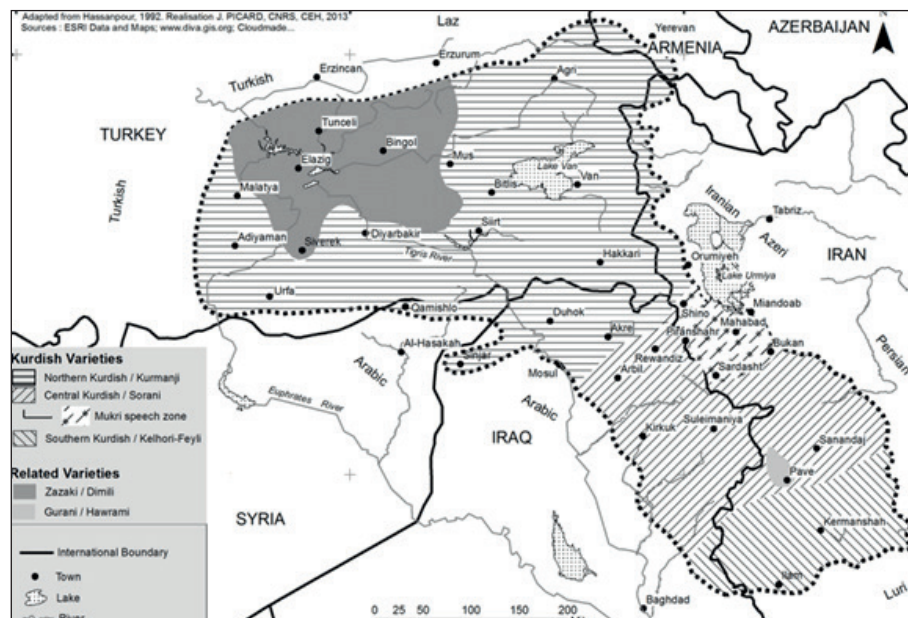

Ocakcan, Burak Özgür – Parapatics Andrea

A törökországi kurdok nyelvpolitikai helyzetéről

A kurd nyelv változatai és a változatok történeti kontextusa Törökországban

A kurd az indoeurópai nyelvcsalád indoiráni ágához tartozó nyelv, amelyet túlnyomórészt a kurdok beszélnek. A kurd nyelvű régiók elsősorban a mai Törökország területén találhatók, de több más országra is kiterjednek, így Iránra, Irakra és Szíriára is (Taucher et al. 2015; Khalid 2020). A geográfai elismert Kurdisztán, ahol több népcsoport is él, de többségében kurdok, e négy ország határvidékén terül el. Ebből a földrajzi és közigazgatási sajátosságból egyenesen következik a kurd identitás transznacionális volta, valamint a kurd nyelvet és beszélőit körülvevő összetett társadalompolitikai helyzet.

1. kép

A kurdok által beszélt nyelvváltozatok földrajzi elhelyezkedése (Öpengin 2013)

A kurd nyelv egy országhatárokon átívelő dialektuskontinuumot alkot, amelyben az egyes nyelvjárások beszélői nem feltétlenül, illetve nem teljes mértékben értik egymást. A legelterjedtebb kurd nyelvjárások Törökországban a kurmandzsi és a zazaki. A kurmandzsi – más néven északi kurd – a leggyakrabban előforduló kurd dialektus a teljes kurd nyelvterületen, és elsősorban Törökország délkeleti régióiban beszélnek (Kreyenbroek–Sperl 1992). A zazakit, amelyet sajátos jegyei miatt néha külön nyelvnek tekintenek, túlnyomórészt Törökország keleti régióiban használják, így Tunceli és Bingöl tartományokban, valamint Sivas és Erzurum egyes részein (Arslan 2019). Más kurd dialektusokat, például a szoránit és a goránit, nagyrészt Irakban és Iránban beszélnek, Törökországban kevésbé vannak jelen a kurd nyelv előző két változatához képest (Haig 2018).

A kurdok története az említett területeken az ókorig nyúlik vissza. Számos forrás, köztük az Iszlám és a Bizánci Birodalom idejéből is származó feljegyzések gyakran hivatkoznak a kurdokra mint egy saját nyelvvel és kultúrával rendelkező, különálló csoport tagjaira, akik Délkelet-Anatólia hegyvidékén élnek, ellenállva a különböző időszakok külső befolyásainak (Entessar 1989). Az Oszmán Birodalom a kurdok lakta területeket is bevonta kiterjedt fennhatósága alá. Mivel azonban az oszmánok a helyi kormányzás rendszerén keresztül

irányították sokszínű birodalmukat, a kurd vezetők, akárcsak mások, bizonyos mértékű autonómiával rendelkeztek. Így számos kurd területen a helyi agák vagy bégek gyakorolták a hatalmat, felügyelték régiók közigazgatását, és tartották fenn fegyveres erőiket (Eppel 2008; Özok-Gündoğan 2014). Ez a rendszer lehetővé tette a kurd nyelvi, kulturális és társadalmi hagyományok viszonylag akadálytalan megőrzését és folytatását az oszmán időszak nagy részében (Aktürk 2017). Sőt a korszakban a kurd mint írott nyelv is megjelent, különösen az irodalomban (Edmonds 1931), de számos kurd tudós és történész munkássága is hozzájárult az írott kurd nyelv fellendüléséhez (Alsancaklı 2018).

A viszonylagos autonómia ellenére a kurd régiók azonban nem tudták teljesen mentesíteni magukat a központi beavatkozástól. Az oszmán politika a decentralizált kormányzás és a centralizációs törekvések között ingadozott, különösen a belső viszályok idején, illetve akkor, amikor a birodalom stabilitása veszélybe került, ez pedig a régió kulturális és politikai életében is éreztette hatását (Gunter 2003; Eppel 2008; Atmaca 2019). Amikor az Oszmán Birodalom hanyatlani kezdett, a nacionalista mozgalmak erősödése átformálta a régiót (Özoğlu 2004). A birodalom bukása, valamint az első világháborút követően a modern nemzetállamok kialakulása jelentős változásokat hozott a kurd területeken (Eppel 2008). A modern Törökország és más nemzetállamok létrejötte a régióban új kihívások és változások elé állította a kurd népet, nyelvi és kulturális örökségüket (Entessar 1989).

A Török Köztársaság 1923-as megalakulása korszakalkotó fordulatot jelentett a régió történetében. Mustafa Kemal Atatürk vezetésével az újonnan megalakult állam kiterjedt nemzetépítésbe kezdett, amely az egységes nemzeti identitás kialakítására törekedett (Alaranta 2008). Ebben a törekvésben központi szerep jutott a homogén török kultúra és nyelv előmozdításának, amelyet az állam kohéziója és modernizációja szempontjából elengedhetetlennek tartottak. A kezdeményezés olyan átfogó reformok végrehajtását jelentette, amelyek a közélet minden területére hatással voltak, beleértve a nyelvhasználatot és a nyelvpolitikát is (Brendemoen 1998; Johanson–Csató 1998; Çolak 2004). Atatürk nyelvi reformjainak a hatására az oszmán török írást új, latin alapú ábécére cserélték 1928-ban, valamint igyekeztek „megtisztítani” a török nyelvet az arab és a perzsa hatásoktól: az arabból és a perzsából származó kölcsönzőket török eredetűekkel helyettesítették. A kormány a török nyelv kizárólagos használatát írta elő a közéletben, az oktatásban és a közigazgatásban, és ez közvetlenül érintette a kisebbségi nyelveket, köztük a kurdot (Brendemoen 1998; Çolak 2004). A kurd nyelv használata szigorúan tilos volt nyilvános tereken, a médiában és az iskolákban, a hivatalos narratívák pedig gyakran figyelmen kívül hagyták vagy tagadták a létezését (Çolak 2004).

Ez a fajta hozzáállás a kurd nyelvvel és kultúrával szemben a politikai instabilitás különböző időszakaiban tovább erősödött. Az 1980-as katonai puccs után a török kormány még szigorúbb korlátozásokat vezetett be a kurd identitás kifejezésére vonatkozóan. A katonai rezsim hadiállapotot vezetett be, amely a politikában és az oktatásban egyaránt tiltotta a törökön kívüli nyelveket. A kurd nyelvű kiadványokat betiltották, és a kurd nyelv nyilvános, sőt magánjellegű használata súlyos szankciókat vont maga után (Eccarius-Kelly 2002).

A kurd nyelv használati terei napjaink Törökországában

A helyzet csupán az 1990-es évek végén és a 2000-es évek elején kezdett fokozatosan megváltozni. A török kormány, mind az országon belüli, mind a nemzetközi emberi jogi szervezetek nyomására, enyhíteni kezdte a kurd nyelvre vonatkozó legszigorúbb korlátozásait. Feloldották a kurd nyelvhasználat teljes tilalmát, bár továbbra is jelentős korlátozások maradtak érvényben a médiában, a politikában és az oktatásban való alkalmazását illetően. A következő két évtizedben fokozatosan bevezetett reformok olyan engedményeket adtak, mint a korlátozott kurd nyelvű sugárzás engedélyezése (Zeydanlıoğlu 2012; Derince 2013).

Az első kurd nyelvű televíziós csatorna, a Med TV 1995-ben kezdte meg a sugárzást, ez tehát a nyelvi jogokért folytatott harc egyik jelentős mérföldköve volt. Noha ezt később betiltották Törökországban, megalakulása

fontos előrelépést jelentett, mert további kezdeményezéseket inspirált a médiában, továbbá megerősítette és globális szinten láthatóvá tette a kurd nyelvet (Ayata 2011). A 2000-es években további előrelépés történt a TRT Kurdî (korábban TRT 6) elnevezésű, állami fenntartású, kurd nyelven sugárzó csatorna elindításával, jelezve a kormányzati politika elmozdulását egy elfogadóbb megközelítés felé; igaz, a legtöbb kurd elutasítja a csatornát azzal a váddal, hogy valójában csupán kormányzati propagandaeszköz (Arsan 2018). A ma is létező csatorna mindenesetre kurmandzsi és zazaki dialektusban kínál különféle műfajú műsorokat a hírektől a kulturális adásokon át a gyermekműsorokig (Schluter 2019).

Mindezek mellett a kurd nyelv nyilvános és hivatalos környezetben való használata, a kurd nyelvi jogok mértéke és a kultúra elismerése még mindig vitatott kérdés a Török Köztársaságon belül, és ez komoly politikai feszültségek állandó forrása. A nyelvpolitikai változások továbbra is formálják az ország szociolingvisztikai tájképét, befolyásolva a kurd nyelv státuszát és beszélőinek identitását (Ergil 2000; Ergin 2014). Ezért a törökországi kurd mozgalmak egyik központi témája ma is a kulturális jogokért és a nyelv elismeréséért folytatott küzdelem. Az évtizedek során ezek a mozgalmak titkos tevékenységekből egyre nyitottabb és szervezettebb kampányokká fejlődtek, amelyek a nagyobb nyelvi szabadságjogok kivívását és a kurd kulturális örökség megőrzését szorgalmazzák (Watts 1999; Sidal 2023).

Míg a kurd nyelv bizonyos mértékben integrálódott a közszolgálati médiába, az oktatási rendszerből továbbra is teljes mértékben hiányzik (Ergil 2000; Zeydanlıoğlu 2012). A Törökország Alkotmányának 42. cikkelyében foglaltak szerint „[n]o language other than Turkish shall be taught as a mother tongue to Turkish citizens at any institution of education” (1), azaz „török állampolgároknak a törökön kívül más nyelv nem tanítható anyanyelvként semmilyen oktatási intézményben” (a szerzők fordítása). Ez a törvény fontos szerepet játszott és játszik a török nyelv domináns státuszának a megteremtésében és megerősítésében a teljes oktatási rendszerben – és ezáltal minden más területen is –, hiszen az alapfokú képzéstől a felsőoktatásig minden tantárgyat kizárólag törökül tanítanak az idegen nyelvek kivételével, amelyek közé a kurd nem tartozik.

A kurdot tehát nem használják és tanítják elsődleges nyelvként, és nincs olyan iskola, amelyik legalább részben kurd nyelvű tantervvel dolgozna. Ez nem csupán korlátozza a nyelv és a kultúra átadását a fiatalabb generációknak, hanem jelentős mértékben nehezíti a kurd nyelvi műveltség és a folyékony nyelvtudás kialakulását a kurd ajkú gyermekek körében. A hivatalos környezetben szintén nem ismerik el a kurd nyelvet Törökországban, még azokon a területeken sem, ahol igen jelentős kurd nyelvű lakosság él (Ergil 2000; Skutnabb-Kangas–Fernandes 2008; Leinonen 2022).

Mindeközben a kurd nyelv a kurd etnikai identitás létfontosságú összetevője. Mind Törökországban, mind Irakban, Iránban és Szíriában a közösségi identitás sarokkövéként, valamint a politikai és társadalmi megrázkódtatások közepette a kulturális folytonosság eszközeként funkcionál (Gourlay 2018). A kurd nyelvre és fenntartására a szándékára nemcsak a kultúra megőrzésének eszközeként, hanem a politikai álláspont és az identitás megnyilvánulásaként is tekintenek (Ergil 2000; Husain 2023).

A kurd–török kétnyelvűség Törökországban

Grosjean (2013) definíciója alapján akkor beszélünk kétnyelvűségről, amikor egy egyén vagy közösség rendszeresen használ két vagy több nyelvet, és a használat a nyelvek teljes ismeretétől a készség és a folyékonyág különböző fokáig terjedhet. Törökországot az egymás mellett élő nyelvek élénk mozaikjaként is említi a szakirodalom (Eryurt–Koç 2015), amelyben a kurd az egyik kisebbségi nyelv. Beszélőik számára a kétnyelvűség nem csupán személyes választás kérdése, hanem társadalmi és kulturális szükségszerűség is. A kisebbségi nyelvek, így a kurd is, alacsonyabb státuszúak Törökországban, használatuk informális, illetve közösségspecifikus kontextusban jellemző (Ergil 2000; Öpengin 2012), és mint látható, a nyelv megtartása

számos, politikai, oktatási és társadalmi tényezők által befolyásolt kihívással néz szembe (Öpengin 2012; Zeyneloğlu et al. 2016).

A törökországi kurd–török kétnyelvűekre különféle nyelvhasználati minták jellemzőek, amelyek tükrözik az összetett szociokulturális helyzetüket. Otthoni környezetben túlnyomórészt a kurd nyelvet használják, míg a közsférában és az oktatásban szükségszerűleg a török dominál (Ergil 2000; Öpengin 2012; Faltis 2014; Leinonen 2022). Nyelvválasztásukat számos tényező befolyásolja. Az egyik a megszólított személy nyelvi preferenciája: a kétnyelvűek általában azt a nyelvet választják, amelyik a legjobban megfelel a beszélgetőpartnerük nyelvi kompetenciájának és preferenciáinak, hogy megkönnyítsék és minél zökkenőmentesebbé tegyék a kommunikációt (Çabuk 2019).

A másik meghatározó tényező a társadalmi környezet, amelyben a nemzeti nyelv a török, amint azt Törökország Alkotmányának 3. cikkelye is kimondja (1), a standard török pedig a nemzeti egység jelképe. Ez a nyelvi ideológia a kurd nyelvről alkotott képre is hatással van, hiszen amíg a törökhöz olyan tulajdonságokat társít, mint a modernitás és a siker, addig a kurd az elmaradottságé és az alacsonyabb társadalmi státuszé (Schluter 2021). Az ilyen ideológiák hozzájárulnak egy olyan hierarchikus nyelvi attitűdhez, amelyben a kurd nyelvet megbélyegzik. Ebből következően a török nyelv preferálását olyan, a mindennapokban megtapasztalt előnyök is motiválják, mint a felfelé irányuló társadalmi mobilitás, az oktatási lehetőségek és a szélesebb körű elfogadottság a többségi török társadalomban.

Ezzel szemben a kurd nyelv használata a tartós sztereotípiák és előítéletek miatt (Balaban 2013; Sarigil 2018) társadalmi és gazdasági hátrányokkal járhat, noha a kurd beszélők számára ez jelentené kultúrájuk megőrzésének és etnikai identitásuk kinyilvánításának a legfőbb eszközét. A világ sok más kétnyelvű beszélője számára gyakori jelenség, hogy két- vagy többnyelvűségük révén szélesebb munkalehetőségekhez jutnak, különösen azokon a területeken, ahol a különböző nyelvi közösségek közötti folyamatos kommunikációra van szükség (Bright–Filippi 2019). A kurd beszélők foglalkoztatási lehetőségeit azonban inkább negatívan befolyásolhatja anyanyelvük ismerete török környezetben (Zeydanlıoğlu 2012; Çelebi et al. 2016), és ez kihat gazdasági stabilitásukra és munkahelyi előrehaladásukra (Smits–Gündüz–Hoşgör 2003; Uçarlar 2009; Jamison 2015; Sidal 2023).

Kitekintés

A témával foglalkozó kutatások arra mutatnak rá, hogy a kétnyelvű oktatás és a kurd nyelv nagyobb társadalmi elismertsége – ezáltal pedig a kurdul beszélők iskolai eredményeinek a javulása és a (nyelvi) diszkrimináció csökkentése – pozitív hatással lenne a kurd beszélők gazdasági és társadalmi helyzetére. A törökországi nyelvpolitika azonban meglehetősen változékony napjainkban is (Sommer 2004; Kaliber–Tocci 2010; Kaliber 2018), ez a bizonytalanság és feszültség egyelőre megnehezíti a kurd–török kétnyelvűek számára, hogy egységes és támogató környezetet találjanak mindkét nyelv használatához (Zeydanlıoğlu 2012; Derince 2013). Az emberi és a kisebbségi jogokkal kapcsolatos növekvő globális tudatosság, valamint Törökország törekvése az Európai Unió normáihoz való igazodásra (Ataç 2012; Martínez 2013) kedvezőbb környezetet teremthet a kurd–török kétnyelvűek számára a jövőben (Ulusoy 2008), amely a társadalmi kohézió növeléséhez és a kulturális gazdagság fenntartásához vezethet (Ozfidan et al. 2016; Demir–Erkoç 2023).

Irodalom

- Aktürk, Ahmet S. 2017. Fez, Brimmed Hat, and *Kum û Destmal*: Evolution of Kurdish National Identity from the Late Ottoman Empire to Modern Turkey and Syria. *Journal of the Ottoman and Turkish Studies Association* 4(1): 157–187. <http://doi.org/10.2979/jottturstuass.4.1.09>
- Alaranta, Toni 2008. Mustafa Kemal Atatürk's Six-Day Speech of 1927: Defining the Official Historical View of the Foundation of the Turkish Republic. *Turkish Studies* 9(1): 115–129. <http://doi.org/10.1080/14683840701814042>
- Alsancakli, Sacha 2018. Historiography and language in 17th-century Ottoman Kurdistan: A study of two Turkish translations of the Sharafnāma. *Kurdish Studies* n. p. <http://doi.org/10.33182/KS.V6I2.456>
- Arsan, Esra 2018. Kurdish broadcasting via state TV in Turkey – Cultural diversity or government's propaganda machine: The case of TRT 6. *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies* 10(1): 3–24. https://doi.org/10.1386/cjcs.10.1.3_1
- Arslan, Sevda 2019. Language, Religion, and Emplacement of Zazaki Speakers. *Journal of Ethnic and Cultural Studies* 6(2): 11–22. <https://doi.org/10.29333/ejecs/244>
- Ataç, Cemile Akça 2012. Empire of languages: EU's multilingualism policy and the Turkish language. *Turkish Studies* 13(4): 581–598. <http://doi.org/10.1080/14683849.2012.746426>
- Atmaca, Metin 2019. Resistance to centralisation in the Ottoman periphery: the Kurdish Baban and Bohtan emirates. *Middle Eastern Studies* 55(4): 519–539. <http://doi.org/10.1080/00263206.2018.1542595>
- Ayata, Bilgin 2011. Kurdish Transnational Politics and Turkey's Changing Kurdish Policy: The Journey of Kurdish Broadcasting from Europe to Turkey. *Journal of Contemporary European Studies* 19(4): 523–533. <http://doi.org/10.1080/14782804.2011.639988>
- Balaban, Çiğdem Damla 2013. *The roles of intergroup threat, social dominance orientation and right-wing authoritarianism in predicting Turks' prejudice toward Kurds*. Master's thesis. Middle East Technical University. Ankara. <https://etd.lib.metu.edu.tr/upload/12616457/index.pdf> (2024. február 10.)
- Brendemoen, Bernt 1998. The Turkish language reform. In: Johanson, Lars – Csató, Éva Á. (eds.) *The Turkic languages*. Routledge. London. 81–92. <https://doi.org/10.4324/9781003243809>
- Bright, Peter – Filippi, Roberto 2019. Perspectives on the “bilingual advantage”: Challenges and opportunities. *Frontiers in Psychology* 10: 468120. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01346>
- Çabuk, Sakine 2019. A note on the contact between Kurmanji Kurdish and Turkish at lexical and morphological level. *International Journal of Bilingualism* 23(4): 861–864. <http://doi.org/10.1177/1367006917703459>
- Çelebi, Elif – Verkuyten, Maykel – Smyrnioti, Natasa 2016. Support for Kurdish language rights in Turkey: the roles of ethnic group, group identifications, contact, and intergroup perceptions. *Ethnic and Racial Studies* 39(6): 1034–1051. <http://doi.org/10.1080/01419870.2015.1103881>
- Çolak, Yilmaz 2004. Language policy and official ideology in early republican Turkey. *Middle Eastern Studies* 40(6): 67–91. <https://doi.org/10.1080/0026320042000282883>
- Demir, Seda – Erkoç, Çağrı 2023. A glance at bilingualism as a social, linguistic and educational matter in Turkey. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 7(1): 197–221. <http://doi.org/10.30561/sinopusd.1231045>
- Derince, Mehmet Ş. 2013. A break or continuity? Turkey's politics of Kurdish language in the new millennium. *Dialectical Anthropology* 37: 145–152. <http://doi.org/10.1007/S10624-013-9303-4>
- Eccarius-Kelly, Vera 2002. Political Movements and Leverage Points: Kurdish Activism in the European Diaspora. *Journal of Muslim Minority Affairs* 22: 118–191. <http://doi.org/10.1080/13602000220124854>
- Edmonds, Cecil John 1931. Suggestions for the Use of Latin Character in the Writing of Kurdish. *Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain & Ireland* 63(1): 27–46. <http://doi.org/10.1017/S0035869X00066211>
- Entessar, Nader 1989. The Kurdish mosaic of discord. *Third World Quarterly* 11(4): 83–100. <http://doi.org/10.1080/01436598908420193>

- Eppel, Michael 2008. The Demise of the Kurdish Emirates: The Impact of Ottoman Reforms and International Relations on Kurdistan during the First Half of the Nineteenth Century. *Middle Eastern Studies* 44(2): 237–258. <http://doi.org/10.1080/00263200701874883>
- Ergil, Dogu 2000. The Kurdish question in Turkey. *Journal of Democracy* 11(3): 122–135. <http://doi.org/10.1353/jod.2000.0054>
- Ergin, Murat 2014. The racialization of Kurdish identity in Turkey. *Ethnic and Racial Studies* 37(2): 322–341. <http://doi.org/10.1080/01419870.2012.729672>
- Eryurt, Mehmet Ali – Koç, İsmet 2015. Demography of Ethnicity in Turkey. In: Sáenz, Rogelio – Embrick, David G. – Rodríguez, Néstor P. (eds.) *The International Handbook of the Demography of Race and Ethnicity*. Springer. Londrina. 483–502. <https://doi.org/10.1111/j.1728-4457.2015.00080.x>.
- Faltis, Christian 2014. Toward a Race Radical Vision of Bilingual Education for Kurdish Users in Turkey: A Commentary. *Journal of Ethnic and Cultural Studies* 1(1): 1–5. <https://doi.org/10.29333/ejecs/10>
- Gourlay, William 2018. Oppression, Solidarity, Resistance: The Forging of Kurdish Identity in Turkey. *Ethnopolitics* 17(2): 130–146. <http://doi.org/10.1080/17449057.2017.1339425>
- Grosjean, François 2013. Bilingualism: A short introduction. In: Grosjean, François – Li, Ping (eds.) *The psycholinguistics of bilingualism*. John Wiley & Sons. Hoboken, NJ. 5–25.
- Gunter, Michael M. 2003. Kurdish Future in a Post-Saddam Iraq. *Journal of Muslim Minority Affairs* 23(1): 9–23. <http://doi.org/10.1080/13602000305927>
- Haig, Geoffrey 2018. The Iranian languages of northern Iraq. In: Haig, Geoffrey – Khan, Geoffrey (eds.) *The Languages and Linguistics of Western Asia: An Areal Perspective*. Mouton De Gruyter. Berlin–Boston. 267–304. <http://doi.org/10.1515/9783110421682-009>
- Husain, Saddam 2023. Ethnicity and the Kurdish Questions in the Middle East. *Research Review – International Journal of Multidisciplinary* 8(9): 18–25. <http://doi.org/10.31305/rrijm.2023.v08.n09.003>
- Jamison, Kelda A. 2015. *Making Kurdish public(s): Language politics and practice in Turkey*. Doctoral dissertation. The University of Chicago. Top of Form Chicago. <https://doi.org/10.6082/M1KS6PH9>
- Johanson, Lars – Csató, Éva Á. 1998. Turkish. In: Johanson, Lars – Csató, Éva Á. (eds.) *The Turkic languages*. Routledge. London. 203–235 <https://doi.org/10.4324/9781003243809>
- Kaliber, Alper 2018. De-Europeanisation of civil society and public debates in Turkey: The Kurdish question revisited. *South European Society and Politics* 21: 59–74. <http://doi.org/10.1080/13608746.2016.1152656>
- Kaliber, Alper – Tocci, Nathalie 2010. Civil society and the transformation of Turkey's Kurdish question. *Security Dialogue* 41(2): 191–215. <https://doi.org/10.1177/0967010610361890>
- Khalid, Hewa Salam 2020. Zimanê Kurdî, malbat û zarên wî. *Kurdiname* 2: 3–16.
- Kreyenbroek, Philip K. – Sperl, Stefan 1992. *The Kurds: A Contemporary Overview*. Routledge. New York.
- Leinonen, Anu 2022. Struggling against language shift: Kurdish language education in Turkey. *Kurdish Studies* 10(1):19–37. <http://doi.org/10.33182/ks.v10i1.561>
- Martínez, María A. N. 2013. The protection of minority languages at the European level. *Revista de Derecho Político* 87: 101–128. <http://doi.org/10.5944/rdp.87.2013.12784>
- Ozfidan, Burhan – Burlbaw, Lynn – Kuo, Li-Jen 2016. Perceptions of an anticipated bilingual education program in Turkey. *International Education Studies* 9(10): 174–184. <http://doi.org/10.5539/IES.V9N10P174>
- Öpengin, Ergin 2012. Sociolinguistic situation of Kurdish in Turkey: Sociopolitical factors and language use patterns. *International Journal of the Sociology of Language* 217: 151–180. <http://doi.org/10.1515/ijsl-2012-0053>
- Öpengin, Ergin 2013. *Clitic/affix interactions: A corpus-based study of the person marking in the Mukri variety of Central Kurdish*. Unpublished doctoral dissertation. Université Sorbonne Nouvelle – Universitaet Bamberg. Paris–Bamberg.
- Özoğlu, Hakan 2004. *Kurdish Notables and the Ottoman State: Evolving Identities, Competing Loyalties, and Shifting Boundaries*. State University of New York Press. Albany. <http://doi.org/10.1353/book4774>

- Özok-Gündoğan, Nilay 2014. Ruling the Periphery, Governing the Land: The Making of the Modern Ottoman State in Kurdistan, 1840–1870. *Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle East* 34(1): 160–175. <https://doi.org/10.1215/1089201X-2648641>
- Sarigil, Zeki 2018. Ethnic and religious prejudices in the Turkish social landscape. *European Sociological Review* 34(6): 711–727. <http://doi.org/10.1093/esr/jcy036>
- Schluter, Anne 2019. Hybrid language practices on Turkey's national Kurdish television station: Iconic perspectives on form. *Applied Linguistics Review* 10(3): 417–442. <http://doi.org/10.1515/applirev-2017-0051>
- Schluter, Anne 2021. Atatürk's long shadow: Standard Turkish speakers as younger, more successful, and more attractive than their Kurdish-accented regional counterparts. *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 42(9): 840–853. <http://doi.org/10.1080/01434632.2020.1822851>
- Sidal, Süleyman 2023. Historical evolution of Kurdish language demands in Turkey. *The Journal of Mesopotamian Studies* 8(1): 27–46. <http://doi.org/10.35859/jms.2023.1147034>
- Skutnabb-Kangas, Tove – Fernandes, Desmond 2008. Kurds in Turkey and in (Iraqi) Kurdistan: A Comparison of Kurdish Educational Language Policy in Two Situations of Occupation. *Genocide Studies and Prevention* 3(1): 43–73. <http://doi.org/10.1353/GSP.2011.0045>
- Smits, Jeroen – Gündüz-Hoşgör, Ayşe 2003. Linguistic capital: Language as a socio-economic resource among Kurdish and Arabic women in Turkey. *Ethnic and Racial Studies* 26(5): 829–853. <http://doi.org/10.1080/0141987032000109050>
- Somer, Murat 2004. Turkey's Kurdish conflict: Changing context, and domestic and regional implications. *The Middle East Journal* 58(2): 235–253. <http://doi.org/10.3751/58.2.14>
- Taucher, Wolfgang – Vogl, Mathias – Webinger, Peter 2015. *The Kurds: History – Religion – Language – Politics*. Austrian Federal Ministry of the Interior. Vienna.
- Uçarlar, Nesrin 2009. *Between Majority Power and Minority Resistance: Kurdish Linguistic Rights in Turkey*. Doctoral thesis. Lund University. Lund. <https://lucris.lub.lu.se/ws/portalfiles/portal/4283150/1486821.pdf> (2024. február 22.)
- Ulusoy, Kivanç 2008. The Europeanization of Turkey and its impact on the Cyprus problem. *Journal of Southern Europe and the Balkans* 10(3): 309–329. <http://doi.org/10.1080/14613190802493634>
- Watts, Nicole F. 1999. Allies and Enemies: Pro-Kurdish Parties in Turkish Politics, 1990–94. *International Journal of Middle East Studies* 31(4): 631–656. <http://doi.org/10.1017/S0020743800057123>
- Zeydanlıoğlu, Welat 2012. Turkey's Kurdish language policy. *International Journal of the Sociology of Language* 217: 99–125. <http://doi.org/10.1515/ijsl-2012-0051>
- Zeyneloğlu, Sinan – Sirkeci, Ibrahim – Civelek, Yaprak H. 2016. Language shift among Kurds in Turkey: A spatial and demographic analysis. *Kurdish Studies* 4(1): 25–50. <http://doi.org/10.33182/ks.v4i1.405>
- (1) Constitution of the Republic of Turkey. The official translation published by the Grand National Assembly of Turkey, Department of Laws and Resolutions. May 2019. https://www.anayasa.gov.tr/media/7258/anayasa_eng.pdf (2024. február 22.)

Ocakcan, Burak Özgür – Parapatics, Andrea: On the language policy situation of Kurds in Turkey

Az írás szerzőiről

Ocakcan, Burak Özgür

Pannon Egyetem, Veszprém

b.ocakcan[kukac]gmail.com

ORCID: 0009-0003-6284-9763

Parapatics Andrea

Pannon Egyetem, Veszprém

parapatics.andrea[kukac]htk.uni-pannon.hu

ORCID: 0000-0002-1711-0885